

AKDENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ

GENEL SEKRETERLİĞİ

Sayı: 17812098-TİM.AKİB.GSK.SÜRD.2024/328-6875

Konu: Ürünlerde Kalıcı Karbon Giderimi, Karbon Yakalama ve Karbon Saklamaya İlişkin Gönüllü Sertifikasyon

Sayın Üyemiz,

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nden alınan yazıda, Ticaret Bakanlığı'ndan iletilen yazıya atıfla, AB'nin Paris İklim Anlaşması kapsamında 2050 yılında karbon-nötr bir ekonomi olma ve ayrıca, 2030 yılı için koyduğu bağlayıcı %55'lik emisyon azaltım hedefine ulaşma konusunda ana çerçeveyi 2021 yılında yürürlüğe giren Avrupa İklim Yasası ile belirlediği aktarılmaktadır.

Bu kapsamda, mezkur Yasa ile belirlenen emisyon hedeflerine ulaşma noktasında tamamlayıcı mahiyette olacak şekilde; ürünlerde kalıcı karbon giderimi, karbon tarımı ve karbon yakalamayı hızlandırma ve teşvik etme amacıyla gönüllü bir sertifikasyon sistemi oluşturulması adına 2024/3012 sayılı AB Yönetmeliği 6 Aralık 2024 tarihli ve L sayılı AB Resmi Gazetesi'nde yayımlandığı belirtilmektedir.

Söz konusu düzenleme ile;

- Birlik içinde operatörlerce gerçekleştirilen faaliyetler için kalite kriterleri,
- Faaliyetlerce ortaya çıkarılan karbon giderimleri ve toprak emisyon azaltımlarının doğrulama ve sertifikasyonuna ilişkin kurallar,
- Sertifikasyon sistemlerinin Avrupa Komisyonu tarafından işleyişi ve tanınmasına ilişkin kurallar,
- Sertifikalandırma ve sertifikalı birimlerin kullanımıyla ilgili kurallar

belirlenerek, özellikle Birlik sertifikasyon sistemi altında sertifikalandırılan karbon giderimlerinin olası bir yeşil aklama (greenwashing) ve/veya çifte hesaplamanın (double counting) önüne geçilmesi suretiyle, üçüncü ülkeler veya uluslararası uyum programları yerine doğrudan AB ulusal katkı beyanına (NDC) katkı sağlamasının amaçlandığı ifade edilmektedir.

Düzenlemenin kapsamı ise atmosferden karbonu ortadan kaldırma niteliğine haiz yer altı, kara veya okyanuslar dahil deniz rezervuarlarında ve uzun ömürlü ürünlerdeki karbon depolamasını artıran faaliyetlerden bir veya daha fazla uygulama veya süreci içerecek şekilde belirlendiği belirtilmiştir.

Kurgulanan sertifikasyon sisteminin çalışma prensibi şu şekilde özetlenmiştir:

1. Bu Yönetmelik kapsamındaki uygunluk sertifikasını (certification of compliance) almak için AB'deki bir ekonomik operatör öncelikle, Avrupa Komisyonu tarafından tanınan bir "sertifikasyon programı"na (certification scheme) [mezkur Yönetmelikle belirlenen kalite kriterleri ile sertifikasyon kurallarına, operatörlerin ve operatörlerce gerçekleştirilecek faaliyetlerin uyumunu sertifikalandıran kuruluş] katılım için başvuracaktır.
2. Başvuru kabul edildikten sonra, ilgili operatör mevzuattaki kalite kriterlerine (quality criteria) uyumu gösteren kanıtlar ve faaliyet neticesinde ortaya çıkarılması beklenen net karbon giderim faydası veya net toprak emisyonu azaltım faydası ile bir izleme planını da içeren bir faaliyet planını; sertifikasyon kuruluşuna (certification body) [sertifikasyon denetimleri yapmak ve uygunluk sertifikaları vermek üzere bir sertifikasyon programı ile anlaşma yapmış, akredite edilmiş veya tanınmış bağımsız bir uygunluk değerlendirme kuruluşu] sunacaktır.

3. Sertifikasyon kuruluğu, sunulan bilgileri doğrulamak adına bir sertifikasyon denetimi gerçekleştirmek ve şayet bu denetim neticesinde bilgiler doğrulandığı takdirde; sertifikasyon kuruluğu bir sertifikasyon denetim raporu hazırlayarak uygunluk sertifikasını düzenleyecektir.
4. Ayrıca; sertifikasyon programları tarafından atanan sertifikasyon kuruluşlarının, bir ulusal akreditasyon kuruluğu (national accreditation body) tarafından akredite edilmesi veya ulusal yetkin otorite olarak tanınması gerekmektedir.

Öte yandan, mezkur Yönetmeliğin AB ETS kapsamına giren emisyonlara uygulanmayacağı hususu temel ilke olarak belirlenmiş olup; bunun tek istinasının ise belirlenen sürdürülebilirlik ve sera gazı emisyonu tasarrufu kriterlerini karşılaması durumunda biyoyakıtlar, biyolitikler ve biyokütle yakıtlarından kaynaklanan karbon emisyonlarının yakalanması ve depolanması olacağının hüküm altına alındığı belirtilmiştir.

Tüm bu bilgiler çerçevesinde, karbon yakalama teknolojilerinin emisyon azaltım hedeflerini gerçekleştirme yolunda kullanılabilecek kritik önemde bir araç olma potansiyeline karşın; gereken mali ve teknoloji desteğini görmemesinden kaynaklı olarak şu ana değin etkin bir şekilde kullanılmadığı göz önüne alındığında, AB'nin önümüzdeki dönemde mezkur teknolojilerden daha fazla istifade etmek arzusunda olduğu ve bahse konu gönüllü sertifikasyon sisteminin de adeta pilot bir proje olarak uygulamaya konulma vizyonu taşıdığı; AB'nin 2040, 2050 ve sonrasına yönelik iklim hedeflerinin yerine getirilmesinde önümüzdeki dönemde karbon yakalama ihtiyaçlarının da daha detaylı incelenerek, uygulamanın AB Emisyon Ticaret Sistemi ile bağlantılandırılması hususunun da gündeme gelebileceği ifade edilmiştir. Söz konusu yönetmeliğe <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R3012> bağlantısından ulaşılabilmektedir.

Bilgileri rica olunur.

Dr. Canan AKTAN SARI
Genel Sekreter Yrd.